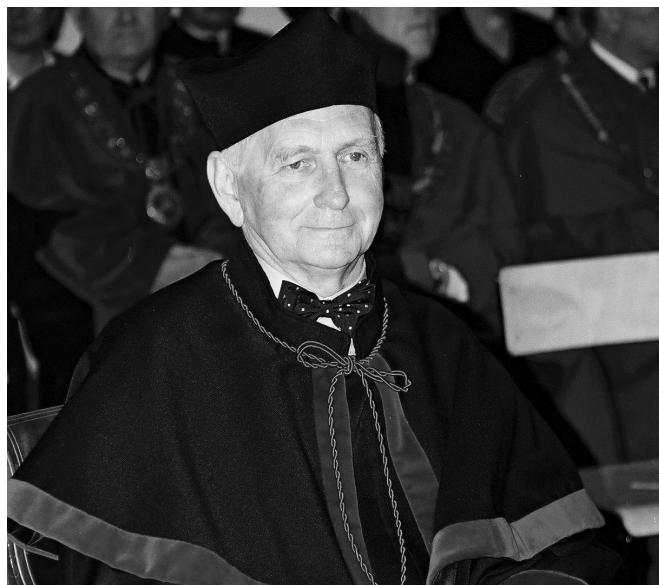

Profesor Stanisław Wężyk – wspomnienie

W dniu 5 stycznia 2024 roku zmarł prof. dr hab. dr h.c. Stanisław Wężyk – jeden z najwybitniejszych polskich zootechników, specjalista w dziedzinie drobiarstwa, ceniony nie tylko za liczne osiągnięcia naukowe, ale też za działalność dydaktyczną i popularyzowanie najnowszej wiedzy wśród hodowców praktyków.

Stanisław Wężyk urodził się 13 stycznia 1934 roku w Ostrowie Wlkp. Był potomkiem szlacheckiego rodu Wężyków, osiadłych w ziemi ostrzeszowskiej na początku XVII w. W tamtejszym liceum męskim w 1951 r. zdał maturę i rozpoczął studia na Wydziale Zootechnicznym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, gdzie w 1955 r. uzyskał stopień inżyniera zootechnika. Studia kontynuował w krakowskiej Wyższej Szkole Rolniczej (WSR), na Wydziale Zootechnicznym. Ukończył je w 1956 r., otrzymując tytuł magistra inżyniera zootechniki. Od początku był pasjonatem pracy badawczej. Jeszcze przed ukończeniem studiów został zatrudniony, jako asystent, początkowo w Zakładzie Hodowli Doświadczalnej Zwierząt PAN, a następnie w Katedrze Hodowli Ogólnej WSR w Krakowie. W 1958 r. odbył staż naukowy w Zakładzie Doświadczalnym PAN w Popielnie. Zdobywał też doświadczenie praktyczne, przebywając na wielomiesięcznych stażach w Szwajcarii i na Węgrzech. Doktoryzował się w 1963 r. na krakowskiej WSR, broniąc rozprawę zatytułowaną *Porównanie różnych metod obliczania odziedziczalności (h²) u kur*, przygotowaną pod kierunkiem wybitnego naukowca i pedagoga, prof. dr Heleny Bączkowskiej. Od 1963 r. profesor S. Wężyk pracował, jako adiunkt, w Katedrze Ogólnej Hodowli Zwierząt WSR w Krakowie, a w roku 1964 został mianowany kierownikiem Zakładu Hodowli Drobiu w Instytucie Zootechniki w Balicach koło Krakowa. Kontynuował tam działalność swej znakomitej poprzedniczki, prof. dr H. Bączkowskiej, inicjując wiele pionierskich badań, a osiągnięcia kierowanego przez Niego zespołu pracowników naukowych miały wymiar światowy.

W 1970 r. na podstawie dysertacji: *Wyniki pracy selekcyjnej prowadzonej w ciągu szeregu pokoleń w zamkniętym stadzie kur*, przedstawionej Radzie Wydziału Zootechnicznego WSR w Krakowie, otrzymał tytuł doktora habilitowanego. W tym samym roku został powołany na zastępcę dyrektora ds. naukowo-badawczych w Instytucie Zootechniki w Balicach. Funkcję tę pełnił do 28 lutego 1983, będąc równocześnie kierownikiem Zakładu Hodowli Drobiu. Tematem Jego prac badawczych były wówczas: programy genetycznego doskonalenia drobiu, chów i hodowla drobiu, warunki utrzymania, systemy produkcji, etologia i dobrostan oraz żywienie drobiu, jakość produktów drobiarskich, opłacalność i organizacja produkcji drobiarskiej, problematyka polityki rolnej Polski i Unii Europejskiej. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1978 r., a w 1988 r. Rada Państwa nadała Mu tytuł profesora zwyczajnego. Za opracowanie i wdrożenie nowoczesnych metod genetycznego doskonalenia drobiu i zachowania bioróżnorodności rodzimych populacji Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie nadał profesorowi S. Wężykowi w 2002 r. godność doktora honoris causa. Olbrzymia wiedza, intuicja badawcza, umiejętność analitycznego myślenia, doświadczenie w realizacji licznych projektów oraz znajomość bieżących problemów sektora drobiarskiego w Polsce, Unii Europejskiej i na świecie sprawiły, że profesor S. Wężyk był uznanym autorytetem naukowym w kraju i za granicą. Współpracował z wieloma ośrodkami naukowymi w Polsce i na świecie. W Bawarskim Instytucie Produkcji Zwierzęcej w Grub k. Monachium od 1 czerwca do 23 grudnia 1983 r. prowadził, jako „visiting professor”, badania nad metodami genetycznego doskonalenia drobiu. Odbył też podróże naukowe do Wielkiej Brytanii (1982, 1984), Niemiec (1983), USA (1981, 1994), Włoch (1989, jako ekspert FAO). Na początku XXI w. ponownie odwiedził Wielką Brytanię (2003, 2004). Staże naukowe i praktyczne odbywał także we: Francji, ZSRR, Bułgarii, Finlandii, Holandii, Belgii, Czechach, Słowacji, Chinach, Tajwanie, Japonii, Niemczech i Hiszpanii.

Po integracji Polski z Unią Europejską w 2004 r., kiedy to pojawiła się konieczność przygotowania krajowego rolnictwa do wykorzystania nowych możliwości finansowego wsparcia działań na rzecz ochrony zasobów genetycznych ze środków unijnych, profesor S. Wężyk był w latach 2003-2007, wraz z prof. J. Krupińskim, organizatorem i autorem założeń programowych nowego Działu Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt w Instytucie Zootechniki w Balicach. Po przejściu na emeryturę w 2007 r. nie zaprzestał pracy naukowej, pedagogicznej i popularyzatorskiej. W latach 2008-2012 wykładał w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Krośnie. Nadal współpracował też z Instytutem Zootechniki – PIB w Balicach.

Dorobek naukowy profesora Stanisława Wężyka jest niezwykle bogaty i wartościowy. Wiele Jego dzieł trwale

wpisuje się na listę wybitnych osiągnięć nauki polskiej i światowej. Główne kierunki badawcze, którym profesor Stanisław Wężyk poświęcił lata swej naukowej pracy to: genetyka drobiu, metody hodowli drobiu oraz problemy interakcji genotyp x środowisko. Przyczynił się do znacznego postępu w polskim drobiarstwie, a także do ochrony dziedzictwa kulturowego w hodowli ras zagrożonych wyginięciem. Był autorem ponad 1000 publikacji (książek, skryptów, artykułów), wielu ekspertyz i kilku patentów. Spośród licznych dokonań naukowych należy wymienić wdrożenie osiągnięć genetyki populacji do genetycznego doskonalenia stad zarodowych kur nieśnych, co pozwoliło na uzyskanie postępu hodowlanego wynoszącego 2-3 jaj/nioskę/rok. Profesor S. Wężyk oraz mgr A. Szewczyk, jako pierwsi w Polsce, zastosowali w szacowaniu wartości hodowlanej kur model osobniczy, a wspólnie z prof. T. Szwaczkowskim poddali dokładnej charakterystyce genetycznej wybrane komercyjne rody kur nieśnych. Profesor był członkiem zespołu, który w 2000 roku przeanalizował, na poziomie molekularnym, różnice genetyczne między rodzimymi rasami kur w Polsce. Współpracując z Zakładem Doświadczalnym w Kołudzie Wielkiej, wyhodował dwa uznane zarodowe rody gęsi: męski W33 oraz żeński W11. Angażował się także we wdrożenie stacyjnej metody oceny użyteczności stad rodzicielskich kur nieśnych i mięsnych oraz ich potomstwa. Był współautorem mieszanek z udziałem ziół, stosowanych w żywieniu drobiu. Wspólnie z prof. E. Herbutem opracował i wdrożył energo- i termooszczędne technologie chowu drobiu.

Nie do przecenienia jest działalność profesora, jako wielokrotnego promotora oraz rzetelnego i wnikliwego recenzenta prac publikowanych w licznych periodykach naukowych, jak też dysertacji doktorskich i habilitacyjnych oraz dorobku naukowego. W ten sposób wniósł istotny wkład w rozwój kadry naukowej uczelni i ośrodków badawczych, zajmujących się hodowlą zwierząt. Jego liczni wychowankowie uzyskali tytuły profesora nauk rolniczych i stopnie naukowe doktora habilitowanego. Wykonał również dziesiątki ocen, analiz i ekspertyz dla praktyki hodowlanej, dotyczących jakości jaj i mięsa drobiowego oraz pasz i dodatków paszowych dla drobiu.

Profesor Stanisław Wężyk był członkiem wielu towarzystw naukowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Od 1956 r. uczestniczył w działalności Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, od 1960 r. także Polskiego Towarzystwa Genetycznego. W 1966 r. został członkiem The World's Poultry Science Association. Od 1989 r. pełnił funkcję wiceprezesa Polskiego Oddziału Stowarzyszenia Wiedzy Drobiarskiej, a w 2004 r. został jego honorowym członkiem. Przez wiele lat pełnił funkcję Prezesa Krajowej Izby Producentów Drobiu i Pasz. Był członkiem kolegiów redakcyjnych: „Roczników Naukowych Zootechniki”, miesięczników „Polskie Drobiarstwo” i „Polskie Zwierzęta Gospodarskie”, uczestniczył w pracach Komitetu Redakcyjnego, a w latach 1990-1994 był Redaktorem Naczelnym „Roczników Nauk Rolniczych” (seria B – Zootechniczna). Współpracował z redakcjami miesięczników branżowych, takich jak: „Hodowca Drobiu”, „Ogólnopolski Informator Drobiarski”, „Przegląd Hodowlany”.

Dokonywania naukowe profesora były wielokrotnie nagradzane: nagrodą zespołową (1975), Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej za „Opracowanie i wdrożenie programu genetycznego doskonalenia produkcyjności kur w krajowej zarodowej hodowli drobiu”; nagrodą zespołową (1990) Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej za „Wyhodowanie linii kur przydatnych do produkcji mieszańców towarowych o wysokiej nieśności”; nagrodą zespołową (1996), Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej za udział w pracach nad „wytworzeniem mięsnego rodu WD3 gęsi białych włoskich oraz wprowadzeniem zestawu rodzicielskiego do produkcji mieszańców towarowych”, a także nagrodą jubileuszową Redakcji Polskiego Drobiarstwa „Złote Pióro” za opublikowanie w latach 1992-2002 na łamach tego miesięcznika 103 artykułów. Uzyskał też trzy patenty na paszowe zestawy ziołowe dla kur nieśnych i kurczątków brojlerów.

Dzięki swej szerokiej wiedzy i elokwencji, profesor S. Wężyk był uznanym i lubianym pedagogiem. Prowadził wykłady specjalistyczne dla studentów wyższych uczelni rolniczych, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych. W ramach Instytutu Zootechniki, PTG, PTZ, WPSA, a także we współpracy z branżowymi organizacjami drobiarskimi oraz wieloma ośrodkami doradztwa rolniczego organizował specjalistyczne szkolenia drobiarskie z zakresu metod oceny użyteczności drobiu, metod produkcji wysokiej jakości jaj i mięsa drobiowego, ekonomiki rolnictwa, oceny wpływu integracji z Unią na przyszłość krajowego drobiarstwa. Brał udział, jako wykładowca, w wielu szkoleniach specjalistycznych, organizowanych przez samorządowe organizacje drobiarskie oraz inne organizacje lub podmioty związane z branżą drobiarską.

Budząca szacunek, wielokierunkowa działalność profesora S. Wężyka została doceniona i uhonorowana licznymi nagrodami oraz odznaczeniami państwowymi, w tym m.in.: Srebrnym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Profesor był nie tylko autorytetem naukowym, ale też świetnym organizatorem prac badawczych. O wielkim uznaniu i zaufaniu środowiska naukowego świadczy powierzanie Mu odpowiedzialnych zadań – kluczowych dla rozwoju polskiego rolnictwa oraz funkcji związanych z organizacją polskiej nauki. Dzięki swoim zdolnościom interpersonalnym, zapałowi do pracy oraz chęci podejmowania trudnych wyzwań profesor S. Wężyk jedną sobie ludzi z różnych środowisk, a wtedy niemożliwe stawało się możliwe. Jego niepospolite talenty, nowatorstwo i wręcz wizjonerstwo zawodowe miały ogromne znaczenie w tworzeniu strategii działań naukowych i wyznaczaniu kierunków rozwoju polskiego rolnictwa, a zwłaszcza hodowli drobiu i produkcji drobiarskiej. Zapamiętamy Profesora jako wybitnego naukowca i cenionego praktyka, ale może nade wszystko jako Człowieka otwartego, skromnego i prawego, serdecznego i życzliwego, o wspólnym poczuciu humoru, zawsze pełnego entuzjazmu i radości życia.

Joanna Makulska

XIX Forum Zootechniczno - Weterynaryjne

„Dobrostan - kluczowy element nowoczesnej hodowli i zdrowia zwierząt”

Szanowni Państwo,

Drogie Koleżanki i Koledzy,

W imieniu Komitetu Organizacyjnego mam zaszczyt i przyjemność zaprosić Państwa do udziału w XIX Forum Zootechniczno-Weterynaryjnym, które odbędzie się pod hasłem: „Dobrostan – kluczowy element nowoczesnej hodowli i zdrowia zwierząt”.

XIX Forum jest, jak co roku, kolejnym, wspólnym przedsięwzięciem organizowanym przez Poznańskie Koło Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Katedrę Genetyki i Podstaw Hodowli Zwierząt, Katedrę Żywienia Zwierząt, Katedrę Hodowli Zwierząt i Oceny Surowców oraz Katedrę Nauk Przedklinicznych i Chorób Zakaźnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, we współpracy z Wielkopolskim Oddziałem Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych.

Forum odbędzie się w dniach 24-25 kwietnia 2025 roku w nowoczesnym budynku Biocentrum Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, przy ul. Dojazd 11. W dniu 24 kwietnia 2025 roku przewidziano warsztaty terenowe w wybranych gospodarstwach, natomiast 25 kwietnia 2025 roku odbędą się sesje wykładowe w panelach tematycznych dotyczących dobrostanu bydła oraz koni, a także drobiu i trzody chlewnej.

Celem XIX Forum jest prezentacja najnowszych osiągnięć naukowych i praktycznych dotyczących dobrostanu zwierząt, który stanowi fundament nowoczesnej hodowli. Dobrostan nie tylko bezpośrednio wpływa na zdrowie zwierząt i jakość produkcji, lecz także odgrywa kluczową rolę w budowaniu zrównoważonego rolnictwa. Wyzwanie, jakim jest podnoszenie standardów w tym zakresie, wymaga zaangażowania naukowców, praktyków, hodowców oraz lekarzy weterynarii. Naszym celem jest inspirowanie do wdrażania innowacyjnych rozwiązań sprzyjających poprawie dobrostanu wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich.

Podczas Forum wystąpią wybitni specjaliści z Polski i z zagranicy, którzy podzielą się swoim wieloletnim doświadczeniem w zakresie zapewniania dobrostanu zwierząt i rozwoju zrównoważonego rolnictwa. W ramach warsztatów terenowych odwiedzimy wiodące gospodarstwa, w których uczestnicy wymienią się doświadczeniem i wiedzą z hodowcami, żywieniowcami i lekarzami weterynarii na temat praktycznych aspektów dobrostanu i zrównoważonej produkcji. Prezentowane będą sprawdzone rozwiązania stosowane w praktyce rolniczej, które mogą stać się inspiracją.

Nowoczesna infrastruktura budynku Biocentrum zapewni komfortowe warunki obrad oraz stworzy doskonałą przestrzeń do integracji wszystkich uczestników. Komitet Organizacyjny dołoży wszelkich starań, aby udział w XIX Forum był dla Państwa wartościowym i inspirującym doświadczeniem.

Szczegółowe informacje dotyczące wydarzenia prześlemy wkrótce.

Serdecznie zapraszamy do Poznania!

Z wyrazami szacunku,

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
Prof. dr hab. Adam Cieślak